

Jachtlaankerk 29 jan. 2012

Bij 1 Kor. 9: 1-18 en Marcus 1: 21-28

Dr. L.P. Miedema

In de kinderkring staat het gedeelte uit de brief aan de Korintiërs centraal. De brief lijkt aan te sluiten op het nieuwste nummer van *Perspectief*. Hierin wordt de gratis dominee uit Zwolle genoemd, maar niet de reden waarom deze voor één dag in de week niet betaald wil worden. Er een vacaturestop in mijn woonplaats Zwolle. Die geldt tot er een nieuw beleid is. Daar wilde deze dominee niet op wachten, temeer omdat de huidige oplossing voor hem aantrekkelijker is.

Nieuw beleid wordt ook in Protestants Apeldoorn ontwikkeld. De zondagsbrief roept ons op om woensdag a.s. (1 februari) in onze kerk mee te doen aan een bijeenkomst hierover. Wellicht is daar eerder aan de orde hoe wij zelf de toekomst van onze kerk zien, dan de vraag in de krant van een landelijke kerk-rekenmeester of er niet wat meer gratis dominees kunnen opstaan. Daarbij verwijst hij naar de woorden van Paulus die wij lezen.

Paulus heeft het hierin over de financiën. Hij geeft allerlei voorbeelden over het feit dat de dienaren van de tempel moeten worden betaald voor het werk dat zij doen. Hij citeert een bekende tekst uit Deuteronomium (25,4) die stelt dat je een dorsende os niet mag muilbanden.

Dorsen is monotoon en zwaar werk. Daarom mag een os best een hap nemen van het stro en het graan. In de Thora zijn meer staaltjes te vinden waarin omzichtig met dieren wordt omgegaan. Later hebben rabbijnen zelfs voorgeschreven dat wie zo'n os muilkorft geseling verdient.

Een geseling bepleit ik niet voor de voorzitter van de Stichting Kerkelijk Geldbeheer die gratis dominees wil. Liever besprak ik met hem hoe snedig Paulus (v. 9v.) opkomt voor de kerkelijk werkers: zou God alleen aan de ossen denken? Toch ook aan de apostelen?

Apostelen zijn mensen die zijn uitgezonden door de Heer. Bij Paulus heeft elke arbeider in de wijngaard recht op een vergoeding.

Deze mag van hem zelfs zijn vrouw meenemen op dienstreis.
Ik denk niet dat de Tweede Kamer zoiets zou accepteren voor onze ministers – al hebben we het bij de apostelen van toen wel over dienstreizen van een aantal maanden.

Paulus onderschrijft de rechten van de *verbi Divini minister*.
Hij maakt er alleen zelf geen gebruik van.
Niet omdat hij wil dat iedereen van de wind gaat leven.
Hij wil geen mens de wet voorschrijven of moreel chanteren.
Hij wil er iets mee laten zien.

Dat denk ik vanwege het laatste vers dat wij hoorden (vers 18).
Daarin zegt Paulus dat hij het evangelie 'kosteloos' wil brengen: gratis.
Gratis is een woord dat afstamt van het woord genade.
Gods genade is gratis en voor niks.
Maar dat betekent niet dat je dieren en mensen nu maar niks meer moet geven om het geld in eigen zak te houden. Integendeel.

Het gaat hier om het evangelie en dat is gericht op heel de mens.
Op ieders spiritualiteit, en ieders lichamelijkeheid.
Het gaat om geestelijke en materiële zaken.
Je kunt beide niet los van elkaar maken.

Om Paulus te verstaan hadden we nog even door kunnen lezen.
In vers 19 lezen wij twee voor Paulus belangrijke woorden.
Hij noemt eerst vrijheid.
Om vrij te zijn wilde hij geen betaling.
Daarmee ontnemt hij niemand het recht daarop.
Dat hij er zelf afstand van neemt, komt hem goed uit.
Want zo voelt hij zich vrij om de ruimte te nemen om het anders te doen,
om anders met mensen om te gaan.

Dat gaat denk ik toch verder dan de dominee.
Dat gaat over ons allemaal.
Over de ruimte die we elkaar geven, en de vrijheid die we elkaar gunnen.
Niet om elkaar wat op afstand te houden, nee, juist om op elkaar betrokken te blijven.
Daar is ook het andere kernwoord van Paulus bij nodig.
Hij noemt eerst het woord 'vrij' en dan het woord 'dienstbaar'.

Het lijkt me dat wij in onze cultuur in 'vrijheid' en 'dienstbaarheid' een tegenstelling zien.

Maar Paulus zet ze naast elkaar.
Dat doet hij in navolging van Jezus.

De tijdgenoten van Jezus merkten steeds weer zijn wonderlijk en
onbegrensd vermogen tot vrijheid.
Hij was altijd weer net even anders dan je dacht.
Je wist nooit precies waar je met hem aan toe was.

Hij interpreteerde de bijbel op zijn eigen wijze.
Hij zag de mensen die hij ontmoette op zijn manier.
Hij keek anders aan tegen het gezag van schriftgeleerden en machthebbers.
Hij tartte maatschappelijke codes door mensen uit te nodigen die werden
gemeden.
Hij keek anders aan tegen ziekte.
Hij weigerde ziekte te zien als een noodlot.
Tegenover fatalisme bracht hij hoop en moed.

Zoveel hoop en moed dat een 'onreine geest' in de synagoge in Kafarnaom
het uitkrijst: 'ik weet wie jij bent: de heilige van God!' (Marcus 1:24)

Aan deze schreeuw zien we hoe het gaat.
Zodra Jezus de vrijheid neemt om dienstbaar present te zijn, worden de
tegenkrachten actief.
De boze kant heeft meteen door dat zijn rijk van doem en angst kapot gaat
wanneer iemand de vrijheid neemt vrij en dienstbaar te zijn.

Hierbij denk ik aan filmbeelden van een klooster.
De monniken dragen er een witte pij.
Het zijn Cisterciënzers, oftewel Trappisten.
Hun klooster staat in een afgelegen dorpje in Algerije.
Daar leven zij in harmonie met elkaar en met het (grotendeels islamitische)
dorp.
Iedereen, met welk geloof ook, of juist zonder dat, kan er terecht voor
medicijnen en een goed gesprek.

Wanneer er extremisten in beeld komen, stijgt de spanning.
Het wordt onveilig.
Er vallen doden. Er zijn bedreigingen.
Wanneer moslimfundamentalisten bij het klooster komen voor medische
hulp, staan de broeders voor het blok.
Geven zij hulp, dan staan ze in een verkeerd daglicht bij de overheid, die op
de extremisten jaagt.

Is het niet beter dat zij weggaan?

Na dagenlange contemplatie besluiten zij om te blijven.
Hun band met de omgeving is te sterk.

Wellicht kent u deze film.

Het is de Franse film 'De mensen en de goden': 'Des hommes et des dieux'.
Deze film van Xavier Beauvois uit 2010 werd een verrassend succes.

Misschien niet zozeer omdat het gaat om het waargebeurde verhaal van
monniken van het in 1936 in het Atlasgebergte gestichte klooster, die
allemaal in 1996 zijn omgekomen.

Mogelijk eerder omdat hier een beeld staat dat niet omver gehaald kan
worden, het beeld van gelovige mensen die in alle vrijheid kiezen voor
dienstbaarheid.

Voor dienstbaarheid die onbaatzuchtig is.

En die dat blijft, hoe sterk de tegenkrachten ook zijn.

Want sterker dan de dood is de liefde.

En waar liefde is, daar is God.

En God geeft ons zijn vrijheid.